

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt IV. (a) Ex eodem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

NOTÆ.

(a) *Historia.* In prima collectione, sub hoc tit. cap. 3. legitur, *Apud Sinicum*, apud Burchardum lib. 3. *Decreti*, cap. 173. & Carnotensem p. 3. *Decreti*, c. 234 habetur, *Apud Carisiacum*, nec omnino malè, nam Carolus Magnus varias Synodos

habuit in Carisiaco ejus palatio; ut refert Sirmondus in *capitul. Caroli*; unde credo in aliqua ex his Synodis; vel potius Silvanectensi præsentem canonem editum fuisse: post verba autem in præfati à Raymundo relata, hæc sequuntur apud Burchardum, & Carnotentem; *Aut enim lex, si quis mutaverit, & quod mutatum est, sanctificabitur Domino.*

CAPVT IV.

(a) *Ex eodem.*

Injustum videtur, & impium, ut mancipia, quæ fideles viri, seu fœminæ pro remedio animæ suæ Deo, & Sanctis ejus consecrarunt, cujuscunque muneris mancipio, vel commutationis commercio iterum sæcularium in servitutem redigantur, cum canonica auctoritas servos fugitivos tantummodò distrahi permittat: & ideò Rectores Ecclesiarum summopere caveant, ne unius elemosyna alterius peccatum fiat: & est absurdum, ut ab ecclesiastica (b) dignitate servus discedens, humanæ sit obnoxius servituti.

NOTÆ.

(a) *Ex eodem.* Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. capite 4. apud Burchardum verò lib. 3. *Decreti*, capite 174. & Ivonem part. 3. *Decreti*, capite 235. legitur, *Apud Carisiacum*: in decreto Gratiani sub nomine Patris ejus discipuli refertur in capite *injustum* ss. 12. *quest.* 2. sed legendum est ut in textu antecedenti.

(b) *Ecclesiastica dignitate.* Quia privilegiis variis gaudebant servi Ecclesiæ, ut infra dicemus.

COMMENTARIUM.

EX his duobus canonibus talis communiter deducitur assertio: *Servus Ecclesiæ nec alienari, seu permutari potest, nisi sit fugitivus.* Probant eam textus in cap. *fugitivus* ss. 4. 12. *quest.* 2. Synodus Sueffion sub Carolo, capite 12. ibi: *Ut missi nostri omnibus per illorum missationem denuncient, ne commutationes rerum, vel mancipiorum quilibet Prelatus earundem rerum ecclesiasticarum, sine licentia, vel consensu nostro facere præsumat, neque mancipia ecclesiastica quisquam nisi ad libertatem commutet; videlicet, ut mancipia, quæ pro Ecclesiastico dabuntur, in Ecclesiâ servitute permaneant, & ecclesiasticus homo, qui commutatus fuerit, perpetuâ libertate fruatur.* Illustrant ultra congestos à Barbosa in præfati, plures relati à Luna, & Arellano lib. 3. *antinom.* 4. *Le Maître de juris* lib. 3. cap. 9. Petrus Gregorius lib. 3. *partit. tit.* 15. capite 3. Cujacius in præfati.

Sed pro dubitandi ratione in hanc assertionem ita infargo: Vel in præfati prohibetur permutatio servorum Ecclesiæ absque debita solennitate, vel cum ea. Si prima, generaliter fit prohibitio in omnibus Ecclesiæ rebus, quæ permutari non possunt sine justa causa & debita solennitate, ut probavi in capite 1. *de rebus Eccles.* Si cum debita solennitate celebretur, non est ratio, quare permutatio in aliis rebus Ecclesiæ, sive ejus prædis consistat; in mancipio, D. D. Gonzalez, in *Decretal.* Tom. III. Pars I.

piis verò non admitatur; siquidem æqualiter prædia, ac mancipia Ecclesiæ donata, dicataque sunt; ergo si in aliis rebus permutatio procedit, & in servis admitti valet. Accedit, nam ab aliis res consecrantur in usum Ecclesiæ, alia verò sunt quæ donantur, aut dedicantur Ecclesiis, pilsque locis, potius ad divitias, & devoti animi ostentationem, quam ad servitium in rebus ipsis divinis; qualium donationum exempla vetera multa adducit Renatus Chopinus lib. 3. *de sacrâ pol. titul.* 1. *ex numero* 2. Solorzanius *emblem.* 40. *per totum.* Hæc donaria potius sunt sacro commendata, & in templi ipsius dominium translata, quam sacra, & commercii exempta, si perpetuo & irrevocabili animo hæc dona dedicata sunt, non verò si tantum destinentur servitio templi, ad usum potius, quam ad proprietatem; *l. servus* 35. *ff. de liber. caus.* secus si perpetuo animo, *l. servus* 17. *de alim. legat.* quæ res non fiunt sacra ex donatione, *l. si nundum* 3. *C. de furtis*: quæ doctrinâ abutitur impiè Connanus lib. 3. *commentar.* cap. 8. *in fine*, rectiusque accipiunt Antonius Clarus & Silvius ad leges Regias lib. *singul.* capite 9. & Cujacius lib. 9. *respons.* Papin. in *dict.* *l. servus* 35. Inter quas res Ecclesiarum, & res sacras magna veritatur differentia; nam res Ecclesiarum in commercio sunt, idcirco alienantur, licet sub præscripta solennitate; res verò sacra divini juris sunt, *l. i. ff. de rerum divis.* ergo servi tantum donati Ecclesiæ permutari possunt cum aliis. Secundò difficilis valde est exceptio præfati prohibitionis de servis fugitivis, quatenus docent Patres, servos fugitivos alienari, & permutari posse: nam ex Senatusconsulto ad legem Flavianam de plagiariis facto, ille quoque incidit in legem Flavianam, qui fugam servi sui vendidit, *l. 2. ff. ad legem Flavianam*, *l. 5. final. C. eodem tit.* docent Antonius Matthæus *de criminibus* in lib. 48. *Pandect. tit.* 12. *cap. i. sum.* 6. Villota *de servis fugitivis.* Igitur non rectè in præfati docetur, servos fugitivos alienari, & permutari posse.

Adhuc tamen defendenda est præfati assertio, pro cuius expositione sciendum est, non minorem ecclesiastici patrimonii partem olim ex servis ecclesiæ, & corum opibus & ritibus.

& mancipiis constasse, quæ fideles pro redemptione peccatorum suorum inter vivos, aut testamento Ecclesiæ donabant; unde crebra eorum mentio in vetustioribus Ecclesiæ Conciliis, chartis donationum, & antiquis monumentis fit; plures Ecclesiæ canones congerit Anton. Augustinus in *epit. juris lib. 10. ex tit. 22. usque ad 27.* & probat Nicolaus Lemaitre *lib. 3. juris eccles. cap. 4. cum sequent.* ubi de servis, colonis, originariis, casatis, vassallis Ecclesiæ agit, de quibus jam aliqua adduxi in *cap. 1. & 2. de servis non ordin.* Circa servos autem illos Ecclesiæ tria examinanda sunt pro exactiori hujus textus illustratione. Primum versabitur circa functiones, & operas, quas illi Ecclesiæ impendebant: secundum de disciplina, in qua educabantur: tertium de gradu eorum, seu dignitate, ut in præsentibus appellatur. Quoad primum tria functionum, seu operarum genera ipsi præstabant; aut enim religiosi erant obsequiis addicti, aut prophani, aut nec sacris, nec prophanis operibus vacabant, sed tantum tributo, sive annuo censu se subiectos fatebantur. Religiosas operas præstabant quoties testatores eos legaverant Ecclesiæ, vel ad custodiam, vel ad labes, & ruinas Ecclesiarum instaurandas, vel ad sepulchra observanda, purganda, & defendenda. De hoc autem servorum genere mentionem expressam facit canon 9. Concilii Parisiensis 3. cuius titulus est: *De famulatu, & ministerio servorum.* Vult enim Concil. Parisiense, ut servos à defuncto legatos pro sepulchris custodiendis nefas sit ab his functionibus avelli, quin etiam si testatores Ecclesiarum defensionem eos mancipaverint, eas strenuè tueantur, ibi: *De degeneribus servis, qui sepulchris defunctorum pro qualitate ipsius ministerii deputantur, hoc placuit observari, ut si quæ ab auctoribus fuerint conditione dimissi, sive heredibus (id est, sive heredes eos deputaverint sepulchris parentum) sive Ecclesiis fuerint deputati, voluntas defuncti circa eos in omnibus debeat observari: quod si Ecclesia de fisci functionibus in omni parte defenderit, Ecclesia, tam illi, quam posteris eorum defensionem in omnibus possint, & occursum impendant.* Ubi per servos degeneres intelligit Lemaitre *dict. lib. 6. cap. 6.* quos antiqui medastinos dicebant, id est, sine ullo artificio, & officio; quos ideo custodiam sepulchrorum, & occursum impendere explicat, juxta ritum antiquum Romanorum, apud quos in usu erat servos pileatos pompam funebrem anteire. Post religiosas operas, quas servi Ecclesiæ impendebant, sequuntur prophana, quæ triplicis generis sunt; rustica, sive colonatæ; domestica; & militares. De colonariis extat cautum lege Germanica, *titul. 22.* his verbis: *Servi Ecclesiæ tributa sua legitime reddant, quindecim scilas de cervisa, porcum valentem tremisse uno, panem modicum duo, pullos quinque, ova viginti. Ancille autem opera imposta sine neglecto faciant; servi dimidium sibi, & dimidium in dominico aratrum reddant; & si super hac est, sicut servi ecclesiastici, ita faciant. & tres dies ibi, & tres in dominico.* Quæ verba exponit Lemaitre *dicto capite 6.* Operas domesticas impendebant juxta ministerium illis præscriptum ab Episcopo, vel Ecclesiæ Prælato. Unde in chronico Constantiensis, *capite 19.* in vita Sancti Gebardi legitur, post constructum monasterium servos ad monachorum monasteria deputasse, ibi: *Post hac con-*

vocatis servis suis elegit ex eis optimos quosque, & constituit ex eis cocos, piscores, cauponos, fullones, sutores, & horulanos, & carpentarius, & singularum artium magistros. Tandem militares operas impendebant, cum opus erat Ecclesiam, aut res ejus à prædatione defendere, qui etiam equos suos tenebantur commodare, quoties fratres illis egerent, ut sequitur in eodem chronico Constantiensis, ibi: Constituit alios clientes, qui equitando deservirent, scilicet ut semper parati essent ad equitandum quocumque necessitas exegisset, & ad commodandum fratribus cavallos suos, quocumque poscerent.

Succedit disciplina servorum Ecclesiæ, ac modestia, quam magnoperè in eis Ecclesia De discipl. semper optavit; unde in Concilio Aurel. 4. *lib. 1. Childeberto, can. 23.* cautum fuit ita: *Servi Ecclesiæ, vel sacerdotum, prædas, & captivitates exercere non licet, quia iniquum est, ut quorum domini redemptionis præstare solent suffragium, per servorum excessum disciplina ecclesiastica maculetur.* Educabantur quippe servi Ecclesiæ cum spe clericalis gradus, quibus si mores, & studiaque honesta favebant, clericalis ordo concedebatur. Concil. Tolet. 4. *can. 74.* ibi: *De famulis Ecclesiæ constituere presbyteros, & diaconos per parochias licet, quos tamen vita rectitudo, & probitas morum commendat.* Concil. Emerit. *can. 18.* Toletanum 9. *can. 11.* ibi: *Qui ex famulis Ecclesiæ servituri devocantur in clerum ab Episcopis suis, necesse est ne libertatis percipiant donum; & si honeste vita claruerint meritis, tunc demum maioribus fungantur officiis: quos verò flagitiis sordidaverint incorrigibilis noxa, perpetua servitus conditionis veleget in catenam.* Aliquando verò ut eorum improbos mores compellerent, Ecclesiæ Prælati usque ad membrorum truncationem deveniebant, quam emendationis speciem ut indignam majestate sacerdotis reprehendit Synodus Emirit. *can. 15.* verbis his: *Placuit huic sancto Concilio, ut omnis potestas Episcopalis modum sua ponat ira, nec pro qualibet excessu cuilibet ex familia Ecclesiæ aliquod corporis membrorum præsumat extirpare, aut auferre: quod si talis erit culpa, advocato iudice civitate ad examen ejus deducatur.* Quoad servorum Ecclesiæ dignitatem, & privilegia constat eos eodem gradu, ac pretio, quo servos Regios fuisse; unde qui servum Ecclesiæ interfecisset, triplum restituere tenebatur; sicut qui servum Regium occiderat, *legib. Alemannu. titul. 8.* ibi: *Si quis servum Ecclesiæ occiderit, in triplum componat, sicut solet servus Regis.* Et *titul. 22.* de receptione servorum fugiti. ibi: *Si quis mancipium Ecclesiæ, aut servum, aut ancillam fugitivum receperit, aut ipse presbyter requirat, aut missus ejus legitimus, & ille neglexerit reddere, & contra legem antisterit, sicut solet alius Alemannicus componere, ita & tripliciter componat.* Et *legibus Ripuariorum capite 9.* cavetur: *Si quis regium hominem interfecerit, centum solidis culpa judicatur.* Et *capite 10.* *Si quis hominem Ecclesiasticum occiderit, centum solidis culpa judicatur.* Præter hanc cum servis regis patrem conditionem, & illa fuit servorum Ecclesiæ prærogativa, ne fisci oneribus tenerentur, videlicet ne cogi possint ad angarias, & parangarias, sicut reliqui ex servis, qui vehicula, & operas suas conferre tenebantur, Concilii Tolet. 3. *can. 22.* ibi: *Quoniam co-*

quovis per multas civitates Ecclesiarum servos, & Episcoporum, vel omnium clericorum, à iudicibus, vel auctoribus publicis diversis angariis fatigari, omne Concilium à pietate Domini nostri poposcit, ut tales deinceps anjus inibeat: sed servi scriptorum officiorum, in eorum usus, vel Ecclesia laborant. Si quis vero iudicum, aut alicorum, clericam, aut servum clerici, vel Ecclesia in publicis, aut privatis negotiis occupare voluerit, à communione ecclesiastica privetur.

Ex his apparet, mitissimum servitutis genus fuisse, quo servi Ecclesie tenebantur, & pium servitium, quod in Ecclesiam impendebant; & ita eos ab Ecclesia distrahi, & in laicam manum transferri, pœna, & supplicium servorum videbatur, qui meliorem, ac clementiorem dominum nascisci non poterant, quam Ecclesiam, è cuius familia alienati, non tam mutasse servitutem videbantur, quam amississe libertatem, ut in præsentis textu docetur: quod & facile suadet si attendamus studium Ecclesie in extraneis servis ad eam confugiendis ab injuria dominorum liberandis, de quibus in l. 1. C. de his qui ad Ecclesiam: si enim servi atrocitatem dominorum metuentes, ad Ecclesiam confugebant, non prius ab ea veli poterant, quam si dominus solennem sponsonem dedisset de servis non lædendis. Unde lucem sumit canon 39. Concilii Epauensis: Servus reatu atrocitate culpabilis, si ad Ecclesiam confugerit, à corporalibus tantum supplicis excusetur; de capillis vero, vel quovis opere, placuit à dominis juramenta non exigi. Quid est verò juramentum de capillis non exigi? Id certe ex antiquo ritu illustratur; quippe servis negligentibus, atque otiosis capillos incidere, ac turpiter detondere mos fuit apud antiquos; nam flagellatio, & detonsio propria sunt servorum supplicia, ut patet ex capitul. libro 3. titul. 30. ex legibus Longobard. libro 3. titul. 7. l. 1. Volunt ergo Patres Concil. Epauensis, posse compelli dominum, ut jure se non læsurum ulla parte corporis servum, qui Ecclesiam vindicem imploraverit; verum non debere sacerdotem de non detondendo terro sacramentum exigere. Unde apparet, rectè Patres Ecclesie Gallicane in præsentis statu, injustum esse servos Ecclesie in laicos alienare, cum tunc potius amittere libertatem quam novam expetiri servitutem credantur. Accedit, nam servus Ecclesie adscriptus, & dicatus ejus ministerio, in quadam dignitate esset creditur, ut in præsentis docetur; unde nisi ex magna causa non potest iterum in servitutem laicorum redigi: si autem sint servi ipsi fugitivi, quia in ministerio, cui dicati, & adscripti sunt, deservire renuunt, & per consequens inutiles judicantur, possunt permutari, vel alio modo alienari, etiam in laicos, ex dict. capite fugitivi 54. 12. quæst. 2.

Nec obstat dubitandi ratio supra; nam permutatio servorum in præsentis prohibetur absolute, etiam cum solennitate, quia in tali alienatione omnino deficit causa; si verò fugitivi sint, tunc pro libito Episcopi alienare eos possunt, quia ipsa fuga præstat justam causam alienationis, dict. capite fugitivi. Nec obstat secunda difficultas, pro cuius solutione sciendum est, dominum servum fugitivum, dum in fuga est, non posse vendere, donare, vel alio modo alienare, l. 2. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars. I.

S. final. ff. ad leg. Flavianam, l. 2. C. 6. C. eod. tit. l. 5. C. de servis fugitivis, l. 35. S. si quis amico, ff. de contrab. emptio. cujus prohibitionis rationem Glossa in dict. l. 6. ex eo assignat, quod fuga species libertatis sit, l. 17. §. 10. ff. de adult. edict. unde sicut homo liber vendi non potest, sic similiter neque fugitivus; Glossam sequitur Odofredus in dict. l. 35. §. 3. Sed hæc sententia sustineri non potest, siquidem valde iniquum esset hominem liberum fugitivo, qui verè servus est, assimilare. Deinde quod Jureconsultus ait in dict. §. 10. fugisse speciem cujusdam libertatis esse, non ita ut sonat, accipiendum est, sed quod habito respectu ad fugiendi actum, videatur servus potestatem domini illuisse, cum à nexibus dominicæ potestatis de facto se liberatum inveniat. Hæc igitur fuit Jurisconsulti mens, ni ipsius nos fallunt verba: Idem rectè aut libertatis cujusdam speciem esse fugisse, hoc est potestate dominica in præsentis liberatum esse. Unde merito debet rejici supradicta interpretatio; & licet eam Cujacius adducat in recitatione ad dict. l. 53. §. 3. de contrab. empti, aliam tamen addit Cujacius ubi supra, deductam ex l. 1. C. de servis fugitivis; quæ docetur, fugitivum servum sui furtum facere; servum autem furtivum vendere nobis non licere, l. si emptio, §. item emptor, de contrab. emptio. Hæc tamen ratio optimè adequatur bonæ fidei possessori servi fugitivi, respectu cuius ad inhibendam usucapionem servi, pro furtivo habetur; und si alii bonæ fidei possessor servum in fuga constitutum venderit, tanquam rei furtivæ venditio inutilis erit: sed cum Senatusconsultum etiam ad dominos spectet, l. 2. §. ult. ff. ad leg. Flav. de plag. & respectu ipsorum furtivitatis vitium fingi non valeat, vera, & genuina ratio inquirenda est; eam tamen feliciter edocet nos Cujacius tom. 17. obs. cap. 10. Inquit ergo, merito inhibuisse Senatusconsultum alienationem servorum fugitivorum, ut à fuga deterreantur servi, si nec recipi se posse à quoquam impunè intellexerint, nec acquiri titulo ullo justo, veluti emptio, aut donationis. Facit lex 6. C. hoc titul. de fugit. in sine, ibi: Sed etiam fugitivorum animos à fugâ deterrevit. Conducuntque ad idem lex 2. C. de agricolis, lib. 12. lex 1. §. illud, C. de Latin. libert. lex conveniet, ff. de pact. Itaque mens ea fuit, quod acerbitas dominorum, quorum potestatem evaserunt servi, ipsos perpetuò comitaretur; ut ita servi deterreantur, si nec recipi se posse à domino impunè, nec acquiri alteri etiam cum justo titulo intellexerint. Accedit, ne fugitivi pœnam fugæ eludant, quam nec venditor, qui dominus esse desit, exacturus est; nec emptor, adversus quem non deliquit servus fugiendo: docent Villota, & Antonius Matthæus ubi supra. Hoc tamen Senatusconsultum locum non habet in alienatione necessaria, quæ officio, vel sententiâ judicis fit; ut in casu legis 19. §. 3. ff. communi divid. ubi de servo fugitivo jubentur loci à iudice licitationem facere, quæ quidem est species venditionis, l. 3. ff. eod. tit. l. 29. ff. famil. eriscis. Similiter ita potest accipi textus in l. 14. §. ult. ff. de servo corrupti. si de servo fugitivo intelligatur; cujus quidem distractio tunc sustinebitur, quando quis alteri mandavit, ut fugitivum quæreret, & si apprehendisset, sibi emptum haberet; tunc enim mens Senatusconsulti non censetur illusa, cum in id tempus emptio celebrata judicetur, quo jam

6
Dicitur
incidendi
viti.

7
de his qui
ad Ecclesiam
servos
ad Ecclesiam

7
de his qui
ad Ecclesiam
servos
ad Ecclesiam

servus definit fugitivus esse l. 35. §. 3. ff. de contrab. emp. Sed advertere debemus, quod si fugitivus apprehenderit servum, eumque à domino comparaverit, minime poterit, nisi consentiente domino, intra decem annos ad libertatem illum perducere. Paulus lib. 5. sentent. tit. 6. de fugitivis, §. 1. ibi: *Servus à fugitivario comparatus, intra decem annos non potest manumitti citrà prioris domini voluntatem.* De fugitivariis ultra Pauli locum sunt textus in l. 18. ff. de prescrip. verb. l. 1. C. Theod. si vaga mancipia. Fugitivarii dicebantur illi, qui mancipia fugitiva persequantur, & apprehensos dominis certâ mercede restituebant. M. Varro lib. 3. de re rustica, cap. 14. Florus lib. 3. hist. cap. 20. Cujacius lib. 5. obs. capite 8. Laur. Pignor. de servis, pag. 15. Etiam prædictum Senatusconsultum locum non habet in servo fugitivo legato; nam legari eum posse, constat ex l. cum servus 39. l. 69. §. final. l. 84. §. 10. ff. de legat. 1. cum esset ratio supra adducta, videlicet quia si servi in fuga perseverent, necessariò morte domini ab ipsius indignatione liberantur. His suppositis pro dictâ difficultatis solutione dicendum est, in præsentì textu non agi de servo fugitivo in fuga persistente, sed qui aliquando fugere consuevit; nam etsi fugitivus regulariter dicatur ille, qui certo proposito non redeundi dominum dereliquit, in l. 17. §. 1. C. 2. l. bovem 43. §. 1. ff. de adilit. edict. l. 225. ff. de v. f. Valentia illustr. lib. 1. tract. 2. capite 10. numero 3. tamen plerumque accipitur pro eo, qui propriè non fugit, sed frequenter sine causa vagatur, seriusque domum redit, de quo Ulpianus in l. 17. §. erroneam 14. ff. de adilit. edict. dict. l. 225. ff. de v. f. quam distinctionem agnoscit Horatius libro 1. satyr. 7. v. 112.

*Non horam tecum esse potest, non otia rectò
Ponere: neque ipsum vitas, fugitivus, &
erro.*

De quo servo errone accipiendus est præsens textus. In hac tamen tractatione de servis fugitivis observandi sunt textus in l. quero, l. mora, ff. de verb. obl. l. si libertus, ff. de oper. libert. l. arboribus 12. §. de illo, ff. de usufruct. l. si servum 15. ff. de publiciana, l. Julianus 13. §. 1. ff. de acti. empri, l. 14. §. ultim. ff. de servo corrupte, l. 1. C. de prescrip. long. tempor. l. servus 17. §. illud, ff. de furtis, l. 1. c. per servum, ubi Valentia, ff. de acquir. posses. l. 4. v. si quis fugitivum, ff. de doti excepti, l. 53. §. fugitivum, l. ancilla 62. ff. de furtis l. 22. §. fugitivus, ff. mandati, l. 10. 11. C. 12. ff. de liber. caus. l. servus 82. ff. de legat. 3. l. fugitivus 15. l. hominem 34. §. C. cum fugitivus,

ff. de solut. l. 1. C. de adilit. action. Papinianus libro singulari respons. tit. de fugitivis inquirendis, Paulus libro 4. sentent. tit. de fugitivis.

Sed præsentì assertioni primò obstat textus in cap. nulli 5. de rebus Eccles. non alien. ibi: *Rusticum mancipium.* Ubi dum generaliter prohibetur alienatio rerum ecclesiæ; inter alias res, quæ recensentur, referuntur mancipium rusticum tantum; ergo quia mancipia urbana alienari possunt, & per consequens non rectè in præsentì prohibetur indistinctè permutatio servorum Ecclesiæ. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, in eo textu specialiter referri mancipium rusticum, non autem urbanum; quia cum ageretur de alienatione prohibita rerum immobilium, & rusticum tantum mancipium inter immobilia enumeretur, l. si quis inquisitos, ff. de legat. 1. l. jubemus, C. de sacros. Eccles. ideo nec longo tempore præscribi, nisi ut res immobilis, potest, l. quemadmodum, C. de agricol. libro 11. ideo non de mancipio urbano, sed tantum de rustico mentio fit in eo textu; non tamen exinde deducitur, mancipium urbanum Ecclesiæ alienari, aut permutari posse.

Secundò obstat textus in cap. ecclesiasticis 67. 12. §. 2. ubi referuntur servum Ecclesiæ donatum fuisse Theodono Consiliario; & docetur similem donationem ratam, firmamque esse debere ergo non rectè in præsentì statuitur, servos Ecclesiæ permutatione, aut alio simili tituli in laicos transferri non posse. Quâ difficultate nonnulli oppressi docuerunt textum illum auctoritate carere, & apocryphum esse; quæ sententia facillè refellitur; siquidem textus ille est D. Gregorii, & inter ejus epistolas reperitur, lib. 2. indict. epist. 118. Quare hæc, & alii ommissis sententiis Luna, & Arenallus dict. antiom. 4. numero 13. existimant, in eo textu donatum fuisse Acoliam servum, non ut ejus dominium quitrarium transferretur in Theodonum, sed tantum bonitatum. Verùm hæc interpretatio aperte opponitur verbis ipsius textus, ibi: *furi. dominioque tuo tradi, darique precipimus.* Quæ omnia important perfectam dominii traditionem, præcipuè accedente titulo habili donationis, §. 1. Institut. de donat. quare ommissis his sententiis, facillè respondetur, si observemus, in eo textu ipsum Romanum Pontificem ex justa causa donasse servum Ecclesiæ Theodono benefactori; unde cum ex justa causa ipse Romanus Pontifex donasset, meritò docetur, donationem vires habuisse. Etiam sic opponi potest textus in can. 2. Concil. Hispal. 1.

CAPVT V.

(a) Urbanus III.

Quæsitum est ex parte tua, si commutationes fieri valent præbendarum, cum commutatio dignitatum in (b) Turonensi fuerit Concilio interdicta. Sunt enim quidam, qui præbendæ suæ cedunt, & juri renunciant, ut majorem præbendam obtineant, vel ex hoc certam summam pecuniæ (c) consequantur; quod quidem est honestati contrarium, & simoniacam proculdubio continet pravitatem. Generalitèr itaque teneas, quod commutationes præbendarum de jure fieri non possunt præteritæ pactione